

A ita fiat, in silentio corporalis vocis atque oris perpetrari, dementissimum est sic intelligere, vt tunc putemus quenquam peccato furti contaminari, cum id fateatur aut indicat: cum autem id tacite committit, incoquinatum arbitrari. At vero si ad os cordis quod dictum est referamus, nihil omnino peccati tacite committi potest. Non enim committitur, nisi ex ore illo interiore procedat. Sicut autem quæritur de quo ore dixerit, Os autem quod mentitur, occidit animam, ita quæri potest, de quo mendacio. Videtur enim de illo proprie dicere, quo cuiquam detrahitur, Ait enim, Abstinetis ergo vos à murmuratione quæ nihil prodest, & à detractione linguæ parcite. Fit autem ista detractione per malevolentiam, cum quisque non solum ore ac voce corporis profert quod confingit in alium, sed etiam tacitus talem vult credi, quod est vtique ore cordis detrahere: quod dicit obcurum, & occultum deo esse non posse. Nam quod alio loco scriptum est, Noli velle mentiri omne mendacium: non ad hoc voluit valere, vt nullo mendacio quisque mentiat. Itaque cum alius dixerit ex isto scripturæ testimonio, vsque adeo generaliter omne mendacium esse detestandum,

Eccli. 7.

B vt etiam si quis mentiri velit, etiam si non mentiat, iam voluntas ipsa damnanda sit: atque ad hoc interpretetur, quod non dictum est, Noli mentiri omne mendacium: sed, Noli velle mentiri omne mendacium: vt non solum mentiri, sed nec velle mentiri quisque audeat villo mendacio.

De mendacio in vtrinq; pte disputat. Cap. XVII.

Dicit alius, Imò quod ait, Noli velle mentiri omne mendacium: de ore cordis exterminandum atque alienandum esse mendacium voluit: vt à quibusdam mendacijs ore corporis abstinendum sit: sicut illa sunt maxime, quæ pertinent ad doctrinam religionis: à quibusdam vero non fit ore corporis abstinendum, si maioris mali euitandi causa exigit: ore autem cordis ab omni mendacio penitus abstinere debeamus. Vbi oportet intelligi quod dictum est, Noli velle. Voluntas quippe ipsa quasi os cordis accipitur, vt non pertineat ad os cordis, cum maius malum cauentes, mentimur inuiti. Est & tertius intellectus, quo sic accipias, Noli omne, vt exceptis aliquibus mendacijs mentiri te sinat. Tanquam si diceret, Noli velle credere omni homini: non vt nulli crederetur moneret, sed vt non omnibus, aliquibus autem crederetur: & id quod sequitur, Assiduitas enim eius non proficiet ad bonum, ita sonat, quæ

C si non à mendacio, sed ab assiduo mendacio: id est à consuetudine atque amore mentiendi prohiberi videatur. Quod profecto delabitur, quisquis vel omni mendacio putauerit abutendum: ita enim nec illud cauebit, quod fit in doctrina pietatis & religionis: quo sceleratius quid facile non inuenias, non inter omnia mendacia, sed inter omnia peccata: vel alicui mendacio, quantumvis facili, quantumvis innoxio nutum voluntatis accommodauerit, vt non inuitus euadendi maioris mali causa, sed volens libenter mentiat. Ita cum tria sint quæ in hac sententia intelligi possint, aut omne mendacium non solum mentiri noli, sed nec velle mentiri: aut noli velle, sed vel inuitus mentire, cum fugiendum est aliquid grauius: aut noli omne, vt exceptis aliquibus mendacijs cætera permittantur: vnum hic pro his, quibus mentiri nunquam placet: duo pro illis, qui aliquando putant esse mentiendum, inueniuntur. Sed tamen quod sequitur, Assiduitas enim eius non proficiet ad bonum: nescio vtrum possit primæ harum trium sententiæ suffragari, nisi forte ita, vt perfectior præceptum sit, omnino nunquam non solum mentiri, sed nec velle mentiri, Assiduitas vero mentiendi nec proficiendum permittatur. Tanquam si cum præcipitur, nunquam prorsus non solum mentiendum,

sed nec voluntatem habendam esse mentiendi, contradiceretur exemplis, quod aliqua sunt etiam magna autoritate approbata mendacia, Responderetur autem, illa quidem esse proficientium quæ habent secundum hanc vitam qualemque officium misericordiæ: sed vsque adeo esse omne mendacium malum, & perfectis atque spiritualibus animis omnimodo fugiendum, vt nec ipsis proficientibus assiduitas eius permittenda sit. Dictum est enim iam de obstetricibus Egyptijs, quod de indole ad melius proficendi mentientes approbata sunt, Quia nonnullus gradus est ad diligendam veram ac sempiternam salutem, cum quisque misericorditer etiam pro alicuius quantumvis mortali salute mentitur. Item quod scriptum est, Perdes omnes qui loquuntur mendacium: Alius dicit nullum hic exceptum esse mendacium, sed omne damnatum. Alius dicit: ita vero, sed qui loquuntur ex corde mendacium, secundum superiorem disputationem: nam veritatem loquitur in corde qui odit mentiendi necessitatem, quam pœnam huius vitæ mortalis intelligit. Alius dicit, Omnes quidem perdet deus qui loquuntur mendacium, sed non omne mendacium: Est enim aliquod mendacium quod tunc insinuabat Propheta, in quo nulli parcatur: id est, si peccata sua quisque confiteri detestans, defendat ea potius, & nolit agere pœnitentiam: vt parum sit quia operatur iniquitatem, nisi etiam iustus videri volens, medicinæ confessionis non succumbat: vt ipsa verborum distinctio non aliud intimare videatur, Odisti omnes qui operantur iniquitatem, sed non perdes, si pœnitendo in confessione veritatem loquantur, vt faciundo istam veritatem veniant ad lucem, sicut in Euangelio secundum Ioannem dicitur, Qui autem facit veritatem, venit ad lucem. Perdes autem omnes qui non solum operantur iniquitatem, quod odisti, sed etiam loquuntur mendacium, falsam iustitiam prætendendo, nec in pœnitentia confitendo peccata: nam de falso testimonio, quod in decem præceptis legis positum est, nullo modo quidem contendere potest, dilectionem veritatis in corde seruandam, & profertur ad eum apud quem dicitur testimonium. Cum enim deo tantum dicitur, tunc tantum in corde veritas amplectenda est. Cum autem homini dicitur, etiam ore corporis verum profertur, quia homo non est cordis inspector. Sed plane de ipso testimonio non absurde quæritur, apud quem quisque testis sit, Non enim apud quoscumque loquimur, testes sumus, sed apud eos quibus expedit & debetur per nos cognoscere aut credere veritatem: sicut est iudex, ne in iudicando erret: aut qui docetur doctrina religionis, ne erret in fide, aut in ipsa doctoris autoritate dubius fluctuet. Cum autem ille te interrogat, aut vult ex te aliquid nosse, qui eam rem quærit quæ non ad eum pertineat, aut quam ei nosse non expedit, non testem, sed proditorem requirit. Itaque si ei mentiaris, à falso fortasse testimonio alienus eris, sed à mendacio profecto non eris.

Psal. 5.

E

Ioan. 3.

F

De eo quod dicere nunquam licet, quæritur vtrum liceat aliquando mentiri. Aut si falsum testimonium est omne mendacium, videndum est vtrum admittat compensationem, vt dicatur vitandi maioris peccati gratia: sicut illud quod scriptum est, Honora patrem & matrem: rapiente officio potiore contemnitur: vnde vultum sepulturæ honorem patri prohibetur exolvere, qui ab ipso domino ad regnum dei annunciantur vocatur. Item quod scriptum est, Verbum excipiens filius, à perditione longe abest: excipiens autem excipit illud sibi, & nihil falsi de ore ipsius procedit: Dicit aliquis non aliud hic accipiendum esse quod positum est, Excipiens verbum filius: nisi verbum

De eo quod dicere nunquam licet, quæritur vtrum liceat aliquando mentiri. Aut si falsum testimonium est omne mendacium, videndum est vtrum admittat compensationem, vt dicatur vitandi maioris peccati gratia: sicut illud quod scriptum est, Honora patrem & matrem: rapiente officio potiore contemnitur: vnde vultum sepulturæ honorem patri prohibetur exolvere, qui ab ipso domino ad regnum dei annunciantur vocatur. Item quod scriptum est, Verbum excipiens filius, à perditione longe abest: excipiens autem excipit illud sibi, & nihil falsi de ore ipsius procedit: Dicit aliquis non aliud hic accipiendum esse quod positum est, Excipiens verbum filius: nisi verbum

Exodi. 20.

Prou. 29.